

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ

Ο Πausanίας εις τα Αchaϊκά του παρέλαβεν από το στόμα των «εξηγητών» Πατréων της εποχής του και καταγράφει την αρχαία παράδοση κατά την οποίαν η πόλις των Πατρών συνωκίσθη από τρεις αρχικούς δήμους επωνύμους, την Αρόην, Ἄνθειαν και Μεσάτιδα. Ο Στράβων ώστόσο καθορίζει ότι η πόλις συνεκροτήθη από επτά (δήμους, οικισμούς), τους οποίους όμως δεν κατονομάζει. Ἔργον μας είναι να εντοπίσωμεν και να γνωρίσωμεν αυτούς τους προϊστορικούς αρχικούς οικισμούς των Πατρών, των οποίων βρίσκονται εκάστοτε κατάλοιπα, ιδίως νεκροταφεία.

Η ιστορική τώρα παράδοσις, οι συγγραφείς δηλαδή που κατά διαστήματα ησχολήθησαν με το παρελθόν των Πατρών, την ανωτέρω Αρόην ανεζήτησαν εις την ακρόπολιν των Πατρών, το σημερινόν κάστρο. Το φρούριον αυτό διατηρείται, τα περισσότερα τείχη του είναι όρθια και εμφανίζουν ενώπιόν μας μεσαιωνικούς, ενετικούς και τουρκικούς χρόνους, συστηματικά, όμως, ανασκαφαί του εσωτερικού του κάστρου δεν έχουν γίνει ποτέ, ανευρέθησαν, όμως, κατά καιρούς και συνελέγησαν αρχαιότητες. Μία μόνον τομή έγινε το 1950 από τον αρχαιολόγον Πέτρον Στεργιανόπουλον εις βάθος 10 μ. και κατέδειξεν το πλούσιον ενδιαφέρον του τόπου, αφού απηντήθησαν υπολείμματα πολλών εποχών, μέχρι και αρχαιότητος. Το εσωτερικόν αυτού του κάστρου γνωρίζομεν ότι κατωκήθη και είχαν οικοδομηθεί οικίαι, η επιχωμάτωσις συνεπώς σήμερον είναι μεγάλη. Εκ παραλλήλου εις το Β κυρίως τείχος έχουν χρησιμοποιηθεί, ως οικοδομικόν μάλιστα υλικόν, και σώζονται σπόνδυλοι κι άλλα μέλη προφανώς τών ναών της αναμφισβητήτως εκεί αρχαίας αυτής ακροπόλεως των Πατρών.

Είχεν, όμως, και μυκηναϊκήν ζώήν ο χώρος, ήτο η αρχαιοτάτη Αρόη; Μόνον θετικόν στοιχείον ανευρέθη τελευταίως εις το κέντρον της άνω πόλεως Πατρών, κατά εκσκαφήν θεμελιώσεως οικήματος, επί της οδού Παλ. Πατρών Γερμανού αρ. 134 παρά την διασταύρωσή της με την οδό Αγ. Δημητρίου, όπου ανευρέθησαν πέντε μυκηναϊκοί τάφοι με σκελετόν, αγγεία, εγχειρίδια χαλκά — τα αγγεία, 23 τον αριθμόν, και αποκαταστάθησαν — (βλ. τον Ι. Α. Παπαποστόλου εις *ADelt* 33, 1978 Β1, 79-80). Ὡστε εις την γειτονικήν ακρόπολιν ή περί αυτήν δυνάμεθα εκ του ασφαλούς πλέον να αναζητήσωμεν έναν υστερομυκηναϊκόν οικισμόν, ίσως, όπως προσδοκάται, την Αρόην.

Όλα αυτά, τα οποία τόσο σύντομα εξέθεσα, καταδεικνύουν την ανάγκην πλέον αρχαιολογικής εξετάσεως, αποκαλύψεως και αποκαταστάσεως του σημερινού κάστρου των Πατρών και της περιοχής του. Να μη μας διαφεύγει ότι εκεί ευρέθη προ 100 και πλέον ετών ο χαλκούς Μαρσύας, το σπουδαιότερον χάλκινον άγαλμα του Βρετανικού Μουσείου του Λονδίνου. Με τα σημερινά τεχνικά μέσα και τον εξοπλισμόν της χώρας εις αρχαιολόγους επιστήμονας, τούτο είναι κατορθωτόν με περισσοτέραν ευκολίαν, όση δεν υπήρχε άλλοτε, και η πόλις των Πατρών δικαιούται αυτής της σημαντικής δι' αυτήν (και την κίνησή της ακόμη) μεταχειρίσεως, η οποία πράγματι πολύ καθυστέρησεν. Απλήν κατάδειξιν του καθήκοντος αυτού της γενεάς μας αποτελεί η παρούσα, πρακτική απλώς, πραγματιστική εισήγησις μας.

ΚΩΣΤΑΣ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ